

OTAN sí

“Així, la confusió de les idees, dels judicis i dels prejudicis, ha resultat ser definitiva i final, i ja ningú no sap si l’OTAN ha passat a ser supèrflua perquè el bàndol ‘democràtic’ ha triomfat de manera fulminant sobre el bàndol ‘comunista’, o si ha resultat que l’aliança no era allò que dèiem sinó una altra cosa, o si ara mateix és més necessària que mai, ja que tants països de l’altra banda hi volen entrar.”

Admirables són els camins del Senyor, tan misteriosos, i admirables són els efectes del pas del temps i de la història. Fa una dotzena d’anys, un servidor es va creure en l’obligació d’anar per pobles i ciutats predicant contra l’adhesió d’Espanya a l’OTAN. O més aviat a favor del desenganxament, perquè una mica adherida ja estava. Era el temps d’aquell referèndum idiota que Felipe González es va veure obligat a convocar perquè ho havia promès en una campanya electoral. Abans havien omplert les parets amb aquell lema tan ambigu, “OTAN, d’entrada, no”, que tan fàcilment es va convertir en “d’eixida tampoc”. O siga, que havien de deixar les coses com les havien trobades, que en política internacional sol ser la millor manera de deixar-les. I quina OTAN aquella, valga’m Déu, que definíem com a font de tots els mals, arma de l’imperialisme, enemiga de la pau i devoradora d’estats sobirans (curiositat impagable: ací, l’esquerra més o menys nacional, ERC, UPV –no diguem PSUC i PCVP i tot això– es va trobar defensant ardidament la integritat de la sobirania... espanyola contra l’amenaça imperial americana, així de lògics érem tots). En aquell temps, en el fons del fons, i a pesar de tot el que sabíem, “els russos”, és a dir el “camp socialista”, encara eren els bons de la pel·lícula. Si tenien el seu Pacte de Varsòvia, si gastaven la meitat de la producció industrial en armament, si acumulaven infinitat de tancs i de coets, la culpa no era d’ells sinó dels altres, dels americans, del capitalisme imperialista. Així estaven les coses, pensàvem.

O més aviat, no ho pensàvem del tot, o ja ho deixàvem de pensar a poc poc. Jo vaig predicar a favor del “No” en aquell referèndum, però amb molt escassa convicció. Crec que és l’única vegada que em sentia parlar i les frases em sonaven buides i sense ànima: realment, el fet que Espanya eixira de l’OTAN, en aquell moment, era “un pas en favor de la pau”?, realment era millor per nosaltres que l’exèrcit espanyol, tan poc de temps després del 23 de febrer, estiguera fora d’una organització més o menys democràtica?, realment era més barat?, i així podria continuar. I d’altra banda, hi havia el tema de la dreta espanyola, fent campanya massivament pel mateix “No” que jo predicava, encara que per altres motius. O no tan “al-

tres”: es tractava, i no s’hi enganyava ningú, de fer quedar malament el govern, és a dir, el PSOE. I així va resultar que, paradoxalment o no, les circumscripcions electorals amb majoria de dreta són les que van donar la proporció més alta de vots a favor d’un “No” que volia dir –se suposava que volia dir– un *no* a l’Aliança Atlàntica. Va ser una cosa ben divertida o ben trista, tot plegat, segons com es mire.

Després, a penes passats uns pocs anys, va resultar que caigué el mur de Berlín, que l’URSS va fer implosió, i que tot aquell personal del Pacte de Varsòvia (els “enemics” o els “bons”, com vostès vulguen) va començar a demanar desesperadament l’entrada en la mateixa OTAN que s’havia inventat per combatre’ls. Així, la confusió de les idees, dels judicis i dels prejudicis, ha resultat ser definitiva i final, i ja ningú no sap si l’OTAN ha passat a ser supèrflua perquè el bàndol “democràtic” ha triomfat de manera fulminant sobre el bàndol “comunista”, o si ha resultat que l’aliança no era allò que dèiem sinó una altra cosa, o si ara mateix és més necessària que mai, ja que tants països de l’altra banda hi volen entrar. I si volen entrar-hi, per alguna cosa deu ser, no són simplement idiotes ni simplement ressentits, ni pures titelles en mans dels americans. Ja sé que hauríem de parlar de la política, del comerç i de la indústria (militar i no militar), que és on es troben les explicacions habituals. Però també hi ha una cosa més antiga i profunda, que és la por. La por als alemanys i la por als russos, evidentment, comunistes o no. La vella por als cavallers teutònics, d’un costat. I sobretot la por, igual de vella, a les invasions vingudes de l’estepa, als huns, als tàrtats, a tota aquella gent immensa, poderosa i estranya. Poderosa fins i tot ara que tenen l’exèrcit en descomposició i l’economia per terra. Són molts, tenen infinites armes destructives (qui les controla o les controlarà?), i fa segles que no han deixat de fer por. A l’altre costat, o entremig, els països petits segueixen l’instint i fan pinya al costat d’un país gran. I aquest és el secret, la història llarga i profunda, i la mare dels ous. Pensar que les coses, ara mateix o en un futur previsible, poden ser d’una altra manera és pura fantasia. Si no és que Rússia accepta que també és un país petit, com de mala gana ho ha acceptat Alemanya (de moment) i demana també aixopluc dins l’OTAN. Però *contra qui* demanarien aixopluc els russos, si no és contra ells mateixos?